

Μεγάλοι οπλαρχηγοί μιλούν για την προσφορά του Ιερού Κλήρου στην Επανάσταση του 1821

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Είναι γνωστή και έχει εξαρθεί δεόντως και πολλές φορές η προσφορά της Εκκλησίας γενικά, των ιερών μονών και των μοναχών στην Εθνεγερσία και την απελευθέρωση του δούλου Έθνους από τον Οθωμανό κατακτητή. Εκείνο που δεν έχει αρκούντως συνειδητοποιηθεί είναι του Ιερού Κλήρου η σπουδαία συμβολή, οι αγώνες και οι θυσίες του. Ότι οι ίδιοι οι κληρικοί πήραν τα όπλα, για να διώξουν τον αλλόπιστο δυνάστη από την πατρίδα. Ο Αναστάσιος Γούδας στους «Βίους Παράλληλους» (1872, τόμος α΄, σελ. λζ΄-λη΄) σημειώνει επιγραμματικά:

«Έκραγέντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ὁ ὀρθόδοξος Κλήρος, χωρὶς νὰ μεταβάλῃ ἢ ἐλαττώσῃ τὸ παράπαν τὴν πρὸς τὴν θρησκείαν ἀφοσίωσίν του, μετεσχηματίσθη ὁμως καὶ ὡς ἄριστος στρατιώτης. Ἐν πολλοῖς τῶν βίων τοῦ συγγραμματος ἡμῶν

οὐκ ὀλίγοι τῶν κληρικῶν διαδραματίζουσι σπουδαιότατον στρατιώτου πρόσωπον. Καὶ δὲν διέπρεψαν μόνον οἱ κληρικοί, ὧν ὀνομαστὶ μνημονεύομεν τῶν πράξεων, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι πάμπολλοι. Ἐν Μεγάλῳ Σπηλαίῳ π.χ. διέπρεψαν ὁ Γεράσιμος Τορολός, προηγούμενος, ἀναδειχθεὶς χιλιάρχος· ὁ προηγούμενος Ἱερόθεος Πετρόπουλος, ἀπόστολος τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν Πελοπόννησον. Ὁ Πανφούτιος ἱερολοχίτης, οἱ ἐν τῇ αὐτῇ Μονῇ ἀνήκοντες Δαμασκηνὸς Παπὰ Γεωργίου, ἡγούμενος τῶ 1826, 1827, ὁ Συμεὼν Ἰατρός, ὁ Γερμανὸς Λάμπας, ὁ Παρθένιος Μπαλάνος· ὁ Πανφούτιος Δημητριάδος, ὁ Γερμανὸς Πριλέγγας, ὁ Ἰωνᾶς Κανελλόπουλος, ὁ Σαμουήλ Δημόπουλος, ὁ Ἀρσένιος Γεωργιάδης, ὁ Δαμασκηνὸς Πολυδώρου, ὁ Σαμουήλ Κατσαρός, ὁ Παγκράτιος Παπὰ Μαντζέλου καὶ ὁ Ἀνανίας Ἀθανασίου· ὁ δὲ Νεόφυτος Ρούβαλης, μὲ ὀγδοήκοντα δύο μόνον στρατιώτας καὶ ἑπτὰ Μοναχοὺς, ἐξιστορεῖ ὁ Φραντζῆς, κλεισθεὶς ἐν τῷ μετοχίῳ τῆς Μονῆς, ἀντέσχεν εἰς ὀρμητικὴν ἐπίθεσιν 2500 πεζῶν καὶ ἱππέων ἐχθρῶν...».

Από τις τάξεις του ορθόδοξου Κλήρου και Μοναχισμού, προέρχεται σωρεία εθνομαρτύρων, που πότισαν με το αίμα τους το δέντρο της ελληνικής λευτεριάς και αγωνιστῶν που βρήκαν τον θάνατο πολεμώντας τον κατακτητή. Πόσοι και πόσοι απλοί παπάδες και μοναχοί έπεσαν στο πεδίο της τιμῆς. Τα πρωτοπαλίκαρα της λευτεριάς, ο Αθανάσιος Διάκος (Αλαμάννα), ο Παπαφλέσσας (Μανιάκι), ο καλόγερος Σαμουήλ (Κούγκι). Κι ακόμα πλήθος ιερωμένων που έδρασαν στον Αγώνα, όπως ο Βρεσθένης Θεοδώρητος, ο Άρτης Πορφύριος, ο Αθηνῶν Θεόφιλος, ο Έλους Άνθιμος, ο Σαλώνων Ησαΐας, ο Ρωγῶν Ιωσήφ κ.α., που πήραν μέρος οι ίδιοι στις διάφορες φάσεις της Επαναστάσεως.

Σε ένα από τα πολύτιμα έγγραφα του Αρχείου της Εθνικής Βιβλιοθήκης διαβάζομε:

«Οἱ ὑποφαινόμενοι κάτοικοι τῆς Κοινότητος Κυπαρισσίας, δηλοποιοῦμεν ὅτι ὁ ἀοίδιμος ἐπίσκοπος Μεθώνης Γρηγόριος, ἐνῶ συνετέλεσε διὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Μεθώνης καὶ διὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Νεοκάστρου παρὰ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς Ἐπαναστάσεως, Ἀρχηγὸς ὑπάρχων τοῦ στρατιωτικοῦ σώματος καὶ διευθύνας τὴν πολιορκίαν μῆνας πέντε ἕως οὔ ἐπαρὰδόθη εἰς χεῖρας τοῦ τὸ Νεόκαστρον, ἐστρατολόγησε καὶ κατὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, ἅμα οὗτος ἀπέβη εἰς τὰ Μεσσηνιακὰ Φρούρια, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ὅλου τοῦ στρατιωτικοῦ σώματος τῶν Ἀρκαδίων ἐστρατοπέδευσε εἰς Ἀβαρίνους, μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν ὁποίων ἐζωγρήθη αἰχμάλωτος, ὅπου μετ' ὀλίγον ἐτελεύτησεν ὑπὸ τὴν δουλείαν, γενόμενος θῦμα ὑπὲρ πατρίδος...».

Δεν υπήρχε περίπτωση κληρικού οποιασδήποτε βαθμίδας που να μη συμμετάσχει με τον α' ή β' τρόπο, με υλική ενίσχυση ή οδηγώντας κι άλλους στον απελευθερωτικό

Αγώνα του 1821.

Η ευόδωση της Εθνεγερσίας του 1821 είναι ένα θέμα, που απασχόλησε και απασχολεί κάθε ιστορικό που καταπιάσθηκε ή καταγίνεται με την πορεία του Νέου Ελληνισμού. Κι εκείνο που βγαίνει από τα έγγραφα, τα απομνημονεύματα, τα περιηγητικά κείμενα και τις κάθε είδους γραπτές μαρτυρίες της εποχής εκείνης, είναι ότι οι παράτολμοι αγωνιστές, που ανέλαβαν το μεγάλο εγχείρημα, διακρίνονταν για τη βαθύτατη πίστη τους, πολέμησαν στο όνομα του Θεού, σ' εκείνον βάσιζαν τις ελπίδες τους και από εκείνον αντλούσαν τη βεβαιότητα για τη νίκη. Αυτό δεν ήταν κάτι το τυχαίο. Εκτός από τις παραδόσεις του γένους, είδαμε πόσο σπουδαίο ρόλο έπαιξε η εθναρχική στάση της Εκκλησίας στα χρόνια της σκλαβιάς.

Αλλά και οι στενοί δεσμοί του ελληνικού λαού μαζί της. Αυτή ήταν το στήριγμα και η παρηγοριά τους στις πιο πικρές ώρες. Ο ορθόδοξος ναός ήταν το μεγαλύτερο σχολείο του υπόδουλου έθνους. Η τέχνη, η μουσική, τα Γράμματα, αν δεν είχαν αφετηρία, διαμορφώνονταν υπό την επίδραση της ορθόδοξης παράδοσης. Στους περιηγητές της περιόδου κάνουν εντύπωση οι μεγάλες νηστείες που τηρούν οι Έλληνες. Ένας από αυτούς σημειώνει πως μόλις τελειώνει η μια, αρχίζει η άλλη. Βαθύτατη πίστη είχαν μόνον οι αμαρτωλοί οι κλέφτες, οι απλοί αγωνιστές, αλλά και οι ηγέτες του Ιερού Αγώνα.

Ο Κολοκοτρώνης

Οι μεγάλοι Αγωνιστές μιλούν κατηγορηματικά για τη δράση των Κληρικών Αγωνιστών, όπως ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ο θρυλικός «Γέρος του Μοριά», που σε πιστοποιητικό που εξέδωσε στις 19 Σεπτεμβρίου 1835 για τον παπά-Κοσμά Ζώρα, τον χαρακτήριζε «ἄξιο καὶ πιστὸ ὁπαδὸ τοῦ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανοῦ»:

«Πιστοποιητικόν:

Πιστοποιούμεν ένσυνειδήτως, ὅτι ὁ Παπά Κοσμάς Ζώρας ἀπὸ τὸ χωρίον Κούμανι τῆς Κάπελλης, ἅμα ἤρχισεν ὁ ἱερὸς Ἀγὼν τεθεὶς ἐπὶ κεφαλῇς πολλῶν συγχωρίων του, τοὺς ὁποίους ἐξ ἰδίων ἐμισθοδότηι, ἔτρεξε μὲ προθυμίαν ὅπου τὸ χρέος τῆς πατρίδος ἐκάλει· καὶ ὅχι μόνον αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐδειξεν εἰς τὰς μάχας μεγάλην γενναιότητα καὶ ὡς ἱερεὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους διὰ τοῦ παραδείγματός του ἐφιλοτίμησεν νὰ ἀνδραγαθήσωσι· ἐκτὸς δὲ τούτων συνεισέφερε καὶ ἀδράς χρηματικὰς θυσίας ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀναγκῶν χωρὶς νὰ λάβῃ οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν, ἐπλήρωσεν ἀρκετὴν ποσότητα ἐράνων, καὶ ἐν γένει δειχθεὶς ἄξιος ὁπαδὸς καὶ πιστὸς τοῦ Δεσπότη καὶ ἀοιδίμου Γερμανοῦ Παλαιῶν Πατρῶν, ὑπέστη πάντα τὰ τοῦ πολέμου δυστυχήματα καὶ κακουχίας. Συναισθανόμενοι τὴν ἀδικίαν του, διότι ὡς ἱερεὺς καὶ ἀξιωματικὸς δὲν ἔλαβε τὴν παραμικρὰν ἀμοιβὴν ἀπὸ τὸ Ἕθνος, τῷ ἐγχειρίζομεν τὸ παρόν, ἵνα τοῦ χρησιμεύσῃ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19 9βρίου 1835· Θεόδωρος Κολοκοτρώνης».

Ο Σισίνης

Τα στοιχεία αὐτὰ επιβεβαιώνει στις 23 Οκτωβρίου 1844 καὶ ὁ Χ. Σισίνης εξαίροντας τὴ γενναιότητα καὶ τὴν αφοσίωση τοῦ ἰδίου κληρικοῦ στα στρατιωτικά του καθήκοντα:

«Ὁ Σακελλάριος Ζώρας ἱερεὺς ἐκ τῆς κοινότητος Κούμανι τοῦ δήμου Φολόης Ἐπαρχίας Ἡλείας, ὑπηρέτησεν ἀπ' ἀρχῆς τῆς Ἐπαναστάσεως στρατιωτικῶς ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν μας παρευρεθεὶς εἰς τὰς μάχας Πούσι, Πατρῶν, Μεσολογγίου, Ἀθηνῶν καὶ εἰς ὅλας τῆς Ἡλείας μετὰ τὴν εἰσβολὴν τοῦ Ἰμβραήμ, καὶ εἰς ὅλον τὸ διάστημα τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος διῆγε μὲ τιμὴν καὶ εὐταξίαν ἀφοσιωμένος εἰς τὰ στρατιωτικά του καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἐξετέλει πάντοτε μὲ γενναιότητα καὶ πειθαρχίαν. Κατ' αἴτησίν του δίδεται τὸ παρὸν διὰ νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ ὅθεν ἀνήκει».

Ο Μακρυγιάννης

Ο περίφημος πολέμαρχος τοῦ Αγώνα Μακρυγιάννης βεβαίωσε γιὰ τὸν αρχιμανδρίτη Ἰωσήφ Ταμπακόπουλο, ἡγούμενο τῆς Καισαριανῆς, πὺ ἔλαβε μέρος στὴ μάχη τοῦ Φαλήρου δείχνοντας γενναιότητα καὶ πατριωτισμό (διατηρήθηκε ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου):

«Φανερώνω ὅτι ὁ κύριος γιοσίφης ταμπακόπουλος ἡγούμενος τῆς σιργιανῆς (Καισαριανῆς) ἦτον εἰς τὴν ὁδηγίαν μου μὲ στρατιώτας ὅταν πρωτοπιάσαμεν τὸν φαληρέα καὶ στάθη ὡς τὸ τέλος· ἔμεινα πάντοτε εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πατριωτικά του φρονήματα καὶ γενναιότητα ὁπόδιχνε στὰ δεινὰ τῆς πατρίδος καὶ

καλή συμβουλή όπόκανε διὰ τήν καλήν τάξην, τούς
στρατιώτας όπόλοιπαν τὰ άναγκαία, καί ή πατριωτική του συμβουλή διόρθωνε όλα
τὰ δεινὰ καί σίχαζαν οί άνθρωποι, καί άκολουθάγαν εἰς τήν άνάγκην τῆς πατρίδος·
όσον καιρόν έστάθη μαζί μου δέν έλαβε τίποτα από μένα ότι δέν έλαβα καί έγώ,
καί έξόδευσε έξ ιδίων του εἰς τούς άνθρώπους όπουχε μαζί του, καί με αύτόν τόν
πατριωτισμόν έτρεξε έξ άρχῆς με
στρατιώτας εἰς τήν άνάγκην τῆς πατρίδος καί με τιμιότητα όλοϋθε. Διὰ νὰ έμεινα
πάντοτε εύχαριστημένος, τόν δίδω τò παρόν μου κατὰ τήν ζήτησίν του νὰ τοϋ
χρησιμεύση όθεν τοϋ άνίκει.

1834 δεκεμβρίου 20. Αθήναι

πατριώτης

μακριγιάνης

Πιστοποιεῖται τò γνήσιον τῆς ύπογραφῆς τοϋ μακριγιάνη.

Τῇ 10 Ιανουαρίου 1835.

Οί Δημογέροντες τῶν Αθηνῶν

Ιωάννης Βλάχος

Γεώργιος Μεταξᾶς

Μιχαήλ Βουζίκας

Ίσον

Τῇ 17 Ιανουαρίου 1835

Ό κατᾶ τήν Έπισκοπήν Αττικῆς Αρχιδιάκονος Ι. Βυζάντιος».

Οι Δεληγιάννης και Πλαπούτας, μεγάλοι οπλαρχηγοί

Οι Κανέλλος Δεληγιάννης και Δ. Πλαπούτας έγραφαν για τον «μεγάλο ζήλο», που
έδειξε ο Παπά-Ιωάννης Κυριακόπουλος από τα Ριζά Μαντινείας:

«Πιστοποιητικόν

Πιστοποιοϋμεν οί ύπογεγραμμένοι, χάριν ένδείξεως καί άληθείας, ότι ό έκ τοϋ
χωρίου Ριζῶν τῆς έπαρχίας Μαντινείας άποβιώσας Ιωάννης ιερεϋς Κυριακόπουλος,
άπό τῆς ένάρξεως τῆς Έλληνικῆς Έπαναστάσεως, έπικεφαλῆς έγχωρίων του
διαφόρων όπλισθεις έδραμεν όπου ή άνάγκη τῆς πατρίδος τò άπήτει, συνεισφέρων
πολυειδῶς εἰς τόν ιερόν άγῶνα, εἰς όν ήγωνίσθη μετὰ μεγάλου ζήλου καί
προθυμίας παρευρεθεις εἰς διαφόρους κατὰ τῶν έχθρῶν μάχας όπου έξεπλήεωσε

τὸ κατ' αὐτὸν μὲ περιφρόνησιν παντὸς κινδύνου μέχρι τοῦ ἔτους 1829, ὅτε ἀπεβίωσε.

Κατ' αἵτησιν τῆς οἰκογενείας του δίδεται τὸ παρὸν εἰς χεῖρας των, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὅπου ἀνήκει.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 15 Δεκεμβρίου 1847.

Κανέλλος Δεληγιάννης

Δ. Πλαπούτας».

Ιωάννης Μ. Χατζηφώτης, Μεγάλοι οπλαρχηγοί μιλούν για την προσφορά του Ιερού Κλήρου στην Επανάσταση του 1821, Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ, τευχ. 3, Μάρτιος 2000

Πηγή: [apostoliki-diakonia](http://apostoliki-diakonia.gr)